

Vasa sjukvårdsdistrikt
Vaasan sairaanhoitopiiri

”

*Oikea näyte,
oikeaan aikaan*

Potilasturvallisuustiedote

03/2015

Onnea
laboratorion
henkilökunta!

Palkinto hyvästä potilasturvallisuustyöstä

Palkinto hyvästä potilasturvallisuustyöstä annettiin laboratorion henkilökunnalle aktiivisesta ja kehitysmuotoisesta työstä. Erityiskiitos annettiin esimerkillisestä asiakasnäkökulman ja potilasturvallisuuden huomioimisesta kehitystyössä. Yksikössä on otettu käyttöön esimerkiksi sisäinen HaiPro-järjestelmä omille poikkeamille sekä laadittu laitekohtaisia perehdytyskortteja.

”

*Luotettavan tutkimus-
tuloksen perusedellytys
on oikein otettu näyte.*

Sisällys

Palkinto hyvästä potilasturvallisuustyöstä	3
Pääkirjoitus.....	4
Oikea näyte oikeaan aikaan	6
Ketterällä laitepassilla potilasturvallisuutta	10
Työvuorolistoja laaditaan laskemalla	12
Tilastotietoa	14

Potilasturvallisuustiedote 3/2015

Potilasturvallisuustiedote ilmestyy neljä kertaa vuodessa Vaasan sairaanhoitopiirin alueella. Tiedotteen tavoitteena on nostaa esiin tärkeitä, ajankohtaisia asioita turvallisuuden hallinnasta. Tiedotteissa esitetyt tapahtumat ja teemat tulee käydä jokaisessa työyksikössä läpi oman toiminnan turvallisuutta tarkastellen.

Potilasturvallisuustiedote

ISSN 1789-6281

Julkaisija Vaasan sairaanhoitopiiri
Toimitus Potilasturvallisuusneuvosto
Taitto C2 Advertising Oy
Paino Waasa Graphics
Painos 850

Laadukasta ja turvallista akuuttihoitoa ensimetreiltä

Vaasan sairaanhoitopiirissä on jo vuosien ajan panostettu potilasturvallisuuteen. Kun ensihoidon järjestämisvastuu siirtyi sairaanhoitopiireille, Vaasan sairaanhoitopiiri otti vastuulleen myös laadun ja potilasturvallisuuden seurannan, valvonnan ja ohjeistamisen.

Vaasan sairaanhoitopiirin ensihoitopalvelussa on käytössä niin sanottu yhteistoimintamalli, jossa pelastuslaitokset vastaavat ambulansseista ja niiden henkilöstöstä ja sairaanhoitopiiri ensihoidon kenttäjohtajista. Yhteisten pelisääntöjen sekä sujuvan yhteistyön myötä toiminta on tilastojen valossa palvelutasopäätökseen kirjattujen tavoittamisviivetaivoitteiden mukaista lähes koko alueella.

Ensihoitopalvelun palvelutasopäätöksillä pyritään kansallisella tasolla tasalaatuisuuteen. Valtakuntamme on jaettu tehtävä- ja väestömäärien perusteella viiteen riskialuealuokkaan, joiden prosentuaaliset tavoittamisviivetaivoitteet olisi ensihoitopalvelun yksiköiden (ensivaste, perustaso, hoitotaso) kiireellisyyskriteeristä riippuen saavutettava mahdollisimman tasalaatuisesti. Lisäksi tavoitteena on tarjota kansalaisille sekä sairaanhoitopiirin sisällä että kansallisesti mahdollisimman tasalaatuaista ensihoitopalvelua asuinpaikasta riippumatta.

Vaasan sairaanhoitopiirissä jokainen ympärivuorokautisesti välittömässä hälytysvalmiudessa oleva ensihoitoyksikkö on hoitotason yksikkö, mikä tarkoittaa sitä, että heillä on lääkkeenanto-oikeus. Näin ollen ensihoitopalvelu pystyy tarjoamaan tasalaatuisuutta kaikkina vuorokaudenaikoina ympäri vuoden.

Hoito- ja perustason ensihoitajat ovat terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Peruskoulutusta (ensihoitaja-AMK, sairaanhoitaja, lähihoitaja) tukemaan sairaanhoitopiiri järjestää vuosittain sekä teoriapohjaista että käytännön koulutusta. Jokainen on veloitettu osallistumaan koulutuksiin, jotta tietotaitotaso pysyisi mahdollisimman tasalaatuisena. Käytännön simulaatiokoulutuksissa on pyrysvänä aihealueena hoidollisten taitojen ylläpitämisen lisäksi kommunikaatio ja tiedonkulku, johon sisältyy muun muassa laadukas tiimityö ja raportointi. Tällä pyritään parantamaan ei-tekniisten taitojen laatua, mikä nopeuttaa hoitoketjuja ja vähentää turhia inhimillisiä virheitä.

Risto Vesanto
Ensihoitopäällikkö
Akutilääketieteen yksikkö

Oikea näyte, oikeaan aikaan, oikealla tavalla otettuna

**Nykyään jopa 60–70% potilaan kliinisistä hoitopäätöksistä perustuu laboratorio-
tutkimustuloksiin, minkä vuoksi potilasturvallisuus on kliinisessä laboratoriossa
merkittävässä roolissa.**

Potilasturvallisuuden ytimen kliinisessä laboratoriotyössä muodostavat oikean potilaan ja näytteen tunnistus sekä oikeaan aikaan ja oikealla tavalla otettu näyte, joka on analysoitu laadukkaasti. Analytiikkaosio on jo pitkään ollut maailmanlaajuisesti tarkan valvonnan ja kontrollin alla. Suurin osa näytteen tulokseen vaikuttavista virheistä tapahtuu kuitenkin jo ennen näytteenottoa tai näytteenoton aikana eli preanalytiikkavaiheessa. Näihin preanalyttisiin tekijöihin pyritään vaikuttamaan tiedostamalla eri tekijät. Tutkimustuloksiin vaikuttavat myös monet fysiologiset tekijät, joten potilaiden esivalmistelu standardolosuhteisiin on välttämätöntä.

Jotta potilas kokisi saavansa hyvää ja turvallista hoitoa, seuraavat asiat on otettava huomioon, kun potilasta valmistellaan laboratori-
otutkimuksiin:

- Potilaalla tulee olla lähete laboratorion tietokannassa.

- Potilaan ohjauksessa on kerrottava:
 - ravinnotta olo
 - lääkityksen tauotus
 - miten kauan virtsan on oltava rakossa, jos otetaan virtsanäyte
 - mistä ja milloin voi kysyä vastauksia
- Mitä verikokeita on tarkoitus ottaa? Laboratorion ohjelmassa voi olla useampia lähetettä eri osastoilta ja terveystasemilta.
- Tarkista, että olet tilannut varmasti oikean tutkimuksen. Toisinaan käy niin, että potilaalle on tilattu väärä tutkimus, kuten P-Hb (plasman hemoglobiini), kun on haluttu kontrolloida veren hemoglobiinia, joka tilataan B-PVK tai B-TVK lyhenteellä.
- Kerro potilaalle, että INR-potilaiden on mahdollista tulla näytteenottoon myöhemmin kuin heti aamusta. Monet potilaat ovatkin jo löytäneet Nettilabista INR-jonon, joka alkaa klo 10. Useat tulevat kuitenkin vielä ilman varausta ja ottavat vuorojärjestelmästä odotusnumeron. Toisinaan he joutuvat odottamaan yli 30 minuuttia.

”
Kansainvälistä bioanalyttikko-
päivää vietetään joka vuosi
15. huhtikuuta. Tämän vuoden
teema on Patient Safety First –
Potilasturvallisuus bio-
analyttikon työssä.

Oikea näyte, oikea potilas, oikeaan aikaan

Luotettavat tulokset vähentävät analyysin uudelleenkontrollointia sekä potilaalle aiheutuvaa vaivaa ja haittaa. Luotettavan tutkimustuloksen perusedellytys on oikein otettu näyte.

Potilaan esivalmistelu näytteenottoon:

Potilaan tunnistus tulee tapahtua oikein (potilas itse sanoo nimensä ja henkilötunnuksensa).

- Näytteenottajan on tarkistettava, onko potilas ollut ravinnotta. Tämä on tärkeää varsinkin sellaisten tutkimusten yhteydessä, joihin ravinto vaikuttaa. Näiden tutkimusten etuliitteeseen on lisätty pieni f.
- Vähintään 15 minuutin lepo ennen näytteenottoa on suositeltavaa. Potilaan tullessa näytteenottoon on verenpaine hieman koholla, joka vaikuttaa plasmavolyymiin.
- Potilaan kehon ja kaikkien lihasten on oltava rentoutuneita.
- Verinäytteenottoputkissa on merkintä putkien täyttöaseesta. Tietty putket on täytettävä tarkasti merkkiviivan saakka. Tällaisia putkia ovat muun muassa INR- ja laskoputket. Nämä putket sisältävät nesteistä antikoagulanttia (hyytymisenestäjää). Veren ja antikoagulantin väärä suhde johtaa väärään tulokseen.
- Käsivarressa staassia ei saa käyttää yli 1 minuutin.
- Lähetteen päivämäärä ja kellonaika tulisi olla sama kuin näytteenottoaika. Jos päivämäärä ja kellonaika eivät vastaa näytteenottoaika, ne on muutettava myös putkessa olevaan tarraan tietokoneella.

Näyteputkien käsittely:

Näyteputkilla on suositeltu näytteenottojärjestys, jota tulee käyttää.

- Heti kun putki on täytetty ja poistettu holkista, sitä on käännettävä varovasti erillisen ohjeen mukaan.
- Näytteet on myös tuotava laboratorioon mahdollisimman nopeasti, jotta sentrifugointi tapahtuisi nopeasti näytteenoton jälkeen.
- Näytteitä ei saa jättää makaamaan vaakatasoon, vaan niitä tulee säilyttää pystyasennossa.
- Näytteitä ei saa pitää auringonpaisteessa tai liian kylmässä.

Potilasturvallisuus on kaikkien hoitotyössä työskentelevien yhteinen asia, ja sen toteutuminen edellyttää koko laboratorioprosessin ymmärtämistä ja hallintaa. Potilasturvallisuuteen liittyy myös yksilöllinen ohjaaminen, turvalliset välineet ja tilat, hygienia, työn suunnittelu sekä henkilöstön oikea mitoitus.

Susan Brunell

Apulaisosastonhoitaja
Näytteenotto ja laboratorio,
Vaasan keskussairaala

”
Luotettavat tulokset vähentävät analyysin uudelleenkontrollointia sekä potilaalle aiheutuvaa vaivaa ja haittaa.

Ketterällä laitepassilla potilas-turvallisuutta

Laiteturvallisuus on merkittävä osa ennakoivaa ja reagoivaa riskienhallintaa. Laiteturvallisuuden kehittäminen on kuluvan vuoden kärkihanke Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin toimenpide-, teho- ja kivunhoidon (Totek) palvelualueella.

Vaaratapatumaseurannan (HaiPro) ansiosta laiteturvallisuuteen liittyvät poikkeamat ja läheltä piti -tilanteet ovat muuttuneet näkyviksi. Lain mukaan ammattimaisten terveydenhuollon laitteiden käyttäjien on oltava varmoja siitä, että he osaavat käyttää töissä tarvitsemiin ja potilaille luovuttamiin laitteita. Se myös velvoittaa terveydenhuollon organisaatiot systemaattisesti hallitsemaan laitteisiin liittyvää osaamista ja henkilöstön perehdyttämistä.

Totek parantaa potilasturvallisuutta kehittämällä ketterää laitepassikäytäntöä. Ketteryydellä pyritään hyödyntämään osaamisen ylläpitoon varattuja resursseja kustannustehokkaasti. Kattavat perehdytysohjelmat ovat jo sisältyneet laiteosaamisen seurantajärjestelmään, johon nyt lisätään käyttäjäläheiset menettelyt. Niiden avulla voidaan varmistaa, että laiteosaamista ylläpidetään.

Teho-osasto kehityksen kärjessä

Teho-osaston kehittämän ja käyttöönotettaman laitepassikäytännön avulla kukin työntekijä voi arvioida tietoaan ja taitojaan hallita eri hoitolaitteita. Laitepassilla halutaan motivoida työntekijöitä perehtymään yksikkönsä laitekantaan itsenäisesti.

Teho-osastolla käytettävät laitteet on jaettu kolmeen ryhmään:

- Tehopotilaan perusmonitorointiin, hengitystä tukeviin, nesteensiirtoihin sekä osaston keskeisimpiin tietojärjestelmiin liittyvät laitteet opiskellaan ensimmäisessä vaiheessa eli jo alkuperehdytyksen aikana.
- Vaativampaa ja raskaampaa tehohoitoa tarvitsevien potilaiden laitteisiin perehdytään toisessa vaiheessa, jolloin kokemusta tehohoitotyön osastolla on kertynyt ainakin vuoden verran.
- Kolmas laitepassivaihe käsittää laitteet, joiden osaamista edellytetään eri vastuuryhmien työntekijöiltä.

Laitepassin suorittaminen aloitetaan sähköisessä järjestelmässä, josta löytyy eri vaiheisiin jaettu laitteiden käyttöohjeita sekä muuta hyödyllistä laitekirjallisuutta. Itsenäisen perehtymisen jälkeen hoitajat hakeutuvat käytännön tilanteisiin ja vastaavat esitettyihin kysymyksiin. Kukin suoritus kirjataan henkilökohtaiseen passiin, joka toimii laiteosaamisen tarkistuslistana. Teho-osaston esimiehet dokumentoivat laitepassin kokonaisuutensa edelleen osaamisen hallintajärjestelmä Sympaan ja seuraavat laitepassin suorittamista vastuualueellaan.

Laitepassikäytännön tueksi teho-osastolla on perustettu laitetiimi, jonka tehtävänä on seurata ja terävöittää laiteturvallisuuteen liittyviä vastuita, poikkeamailmoitusmenettelyjä, osaamisen varmentumista sekä laiteohjeistusta. Laitetiimi on myös resursoitu koordinoimaan passinkäyttöä, mikä tarkoittaa esimerkiksi passia suorittavien työntekijöiden, laitteiden vastuuhenkilöiden, passikysymysten, laiteohjeistuksen sekä tehon laiterekisterin systemaattista hallinnointia.

Perehymiskäytännön on katsottu olevan toimiva, se huomioi niukat resurssit ja lain vaatimukset ja on kaiken lisäksi saanut henkilökunnalta hyvän vastaanoton.

Toimenpide-, teho- ja kivunhoidon palvelualue Totek

- Henkilökunta kattaa noin 680 kliinistä toimijaa.
- Palvelualue sisältää kipuklinikan ja hengitystykkiyksikön lisäksi 12 eri leikkausosastoa (62 leikkaussalia) sekä tehohoito- ja valvontaosastot.
- Palvelualueen hoitoympäristöt ovat kuormittuneita ja sen laitekirjo on mittava.

Leikkausosastot mukaan kokeiluun

Teho-osaston laitepassikäytäntöä on alettu soveltaa myös leikkausosastoilla. Pyrkimyksenä on kehittää ja siirtää käytäntö sähköiseen pohjaan, ja lupaavia laitelokisovelluksia on jo kehitteillä. Passin jalkauttamisessa pyritään samaan itsenäiseen perehtymiseen ja työntekijän motivoimiseen kuin teho-osastolla. Palvelualueen lääkärikunnalle on myös tarkoitus rakentaa sovelletusti omia ketteriä passiversioita. Vaativissa hoitoympäristöissä toimimisen minimivaatimuksena on, että työntekijä tietää, millaisia laitteiden käyttöön liittyviä vaatimuksia omassa organisaatiossa on.

Lisätietoa laitepassista ja -hankkeesta:

Minna Ervast, kliinisen hoitotyön asiantuntija, Tyks Totek -palvelualue
minna.ervast@tyks.fi

Hiltu Rantasalo, sairaanhoitaja (laitetiimin jäsen), Teho- ja valvontaosasto, Tyks Totek -palvelualue
hiltu.rantasalo@tyks.fi

Työvuorolistoja laaditaan laskemalla

Satakunnan sairaanhoitopiirissä kokeillaan laskennallista älykkyyttä työvuorojen suunnittelussa.

Työvuorosuunnittelun oikeudenmukaisuus, henkilöstön autonomia sekä osaamisen huomioiminen ovat keskeisinä pyrkimyksinä, kun Satakunnan sairaanhoitopiirin työvuorolistojen laadintaa uudistetaan. Pilottihankkeeseen on valittu kolme yksikköä: kirurgian vuodeosasto, päivystys ja kliininen kemia. Valituissa yksiköissä tehdään vuorotyötä, työvuorosuunnittelu vie paljon resursseja ja suunnittelukäytännöt ovat erilaiset.

Pilotoinnin päämääränä on tehostaa sairaanhoitopiirin työvuorosuunnittelua, luoda yhteisiä suunnittelukäytäntöjä ja samalla lisätä henkilöstön työtyytyväisyyttä. Menetelmänä käytetään laskennallisen älykkyuden menetelmää, joka on kehitetty Satakunnan ammatikorkeakoulussa.

Tavoitteena on lisätä kustannustehokkuutta, kun työvuorojen suunnitteluun ei kulu enää yhtä paljon aikaa. Henkilöstön työtyytyväisyyttä pyritään lisäämään niin, että työvuoro- toiveet toteutuvat entistä oikeudenmukaisemmin muun muassa yhtenäisen toivekäytännön avulla. Henkilöstö toivoo voivansa tarkastella työvuoroja henkilöstöportaalin kautta vaikka kotoa omalla mobiililaitteellaan. Henkilöstö osallistuu työvuorosuunnitteluun työvuoroja toivomalla, ja järjestelmään luodut parametrit ja yhteiset säännöt toimivat rajoina.

Työvuorosuunnittelujärjestelmään on sisällytetty henkilöstön käytännön osaamisen rekisteri, jota optimointi hyödyntää työvuorojen suunnittelussa. Osaaminen ja palvelutaso pidetään optimaalisena joka työvuorossa. Pehdytys saadaan näkyväksi osaksi suunnitelmaa.

Päivittäismuutoksissa ”optimoija” etsii sopivat osajat paikkaamaan poissaoloja. Päivälisä on sähköisessä muodossa, mikä helpottaa ja nopeuttaa resurssien hallintaa.

Pilotointihanke päättyi vuoden 2015 lopussa. Tällä hetkellä harjoittelemme henkilöstöportaalin käyttöä sekä testaamme järjestelmän ja optimoinnin toimivuutta. Tähän mennessä olemme kuvanneet henkilöstön osaamisen työvuorojärjestelmään, yhtenäisäneet työvuorokoodit sekä luoneet yhteisiä sääntöjä työvuorotoiveille. Odotamme innolla hankkeen tuloksia.

Lotta Nikki
projektipäällikkö
potilasturvallisuuskoordinaattori
Satakunnan sairaanhoitopiiri

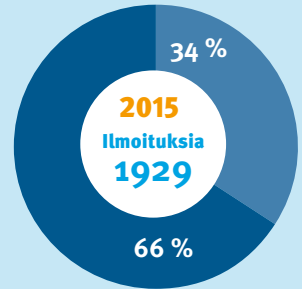
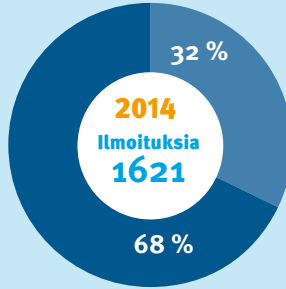
”

Henkilöstön työtyytyväisyyttä pyritään lisäämään niin, että työvuorotoiveet toteutuvat entistä oikeudenmukaisemmin.

Tilastotietoa TAMMIKUU-KESÄKUU 2015

Tilastotietoa Vaasan sairaanhoitopiirin HaiPro-ilmoituksista 2013 – 2015

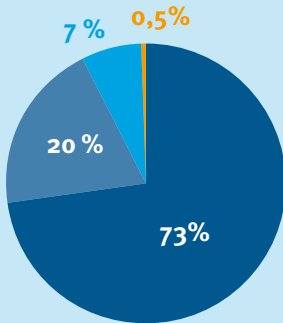
PERUSTERVEYDENHUOLTO

● Tapahtui potilaalle ● Läheltä piti -tilanteita

Seuraus potilaalle

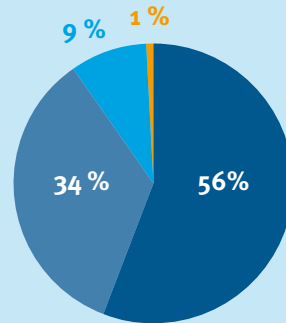
VAASAN KESKUSSAIRAALA

● Ei haittaa	632
● Lievä haitta	172
● Kohtalainen haitta	59
● Vakava haitta	4

Seuraus ei tiedossa / ei valittu 128

PERUSTERVEYDENHUOLTO

● Ei haittaa	804
● Lievä haitta	493
● Kohtalainen haitta	127
● Vakava haitta	12

Seuraus ei tiedossa / ei valittu 619